

ನವೆಂಬರ್ 11, 2023ರ ಸಂಜೆ, ನಾನು ಸೇಂಟ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕ್ಯಾಥೆಡ್ರಲ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸುರೇಶ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಧೋಂಡೆ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು.

'ನಾನು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಯಾಗಿದ್ದೆ, ಬಡತನದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ. ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಊದಿ ಡೊಂಕಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅಮ್ಮ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತ ಇಡಬೇಕೆಂದ ಸ್ಥಿತಿ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೆಂದೇ ನನಗಿರುವ ದಾರಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ' - ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವ ಸುರೇಶ್ ಹೇಳಿದಾಗ ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಕುಷ್ಠರೋಗವೆಂದರೆ ಭೇಕರ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಮೊಂಡಾದ ಮೂಗು, ವಿರೂಪಗೊಂಡ ಕೈಕಾಲಿನ ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಪುಟಿದು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಜನ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ತಮಗೆ ರೋಗ ಬರುವುದೆಂಬಂತೆ ಅವರನ್ನು ಬಲು ದೂರವಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಊರ ಹೊರಗೆಲ್ಲೋ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳ ಕಾಲೊನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

'ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ, ಇಂದಿಗೂ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಕೂಡಾ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತದೆ? ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗೆ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ, ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರುವಂತಿಲ್ಲ, ಕುಷ್ಠರೋಗಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ' - ಸುರೇಶ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಾಗ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸ್‌ಗಳು ಇರುವವರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದು, ಆದರೆ ಕುಷ್ಠರೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ! ಕುಷ್ಠರೋಗಿ ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುಣವಾಗಬಲ್ಲ ರೋಗವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕಾನೂನು ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾಗಿದ್ದ 1898ರ 'ಲೆಪ್ಟ್ ಆಕ್ಟ್' 2016ರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರದ್ದಾಯಿತು ಎಂದೂ ತಿಳಿದು ಬಂತು. 'ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು 90ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತಾರತಮ್ಯದ ಕಾನೂನುಗಳಿವೆ' ಎಂದು ಸುರೇಶ್ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇಂದು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು, ಘನತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬದುಕುವ ಮಾನವೀಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ್ ಒಬ್ಬರು.

ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳನ್ನು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ರೋಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಗುಣವಾದ ಮೇಲೂ 'ಕುಷ್ಠರೋಗಿ' ಎಂಬ

ಸುರೇಶ್ ಮತ್ತು ಮಂಗಳಾ: ಕುಷ್ಠರೋಗ ಜಾಗೃತಿಯ ರಾಯಭಾರಿಗಳು

ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಬಲವಾಗಿ ಅಂಟಿಸುವುದರಿಂದ 'ತಾವು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದೆವು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಕೂಡ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಂದೇ ಈ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪರೀತ ಭೀತಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳು ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೆ, ಕುಷ್ಠರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಕುಷ್ಠರೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಪಣತೊಟ್ಟ ಸುರೇಶ್, ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸುರೇಶ್ ಅವರು ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಾದದ್ದು ನನ್ನ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಹಪಾಠಿ ಶೈಲಾ ವರ್ಗೀಸ್ ಅವರಿಂದ. ನಾನು ನಿವೃತ್ತಳಾದಾಗ, ವರ್ಷವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅವರೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಶೈಲಾ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ (ವರ್ಗೀಸ್) ನಾಸಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಲೆಪ್ಟಿಸಿ ಮಿಷನ್'ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಅಚ್ಚರಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿತ್ತು. ಆಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಲೆಪ್ಟಿಸಿ ಮಿಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ

ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಅದ್ಭುತ ಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಸುರೇಶ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದೆ, ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅವರ ಭೇಟಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬದುಕು ಸಂಘರ್ಷವಾದಾಗ

ಸುರೇಶ್ ಆರ್. ಧೋಂಡೆ, 1979ರ ನವೆಂಬರ್ 14ರಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಬುಲ್ಧಾನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಭಲೇಗಾವ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಐದು ಮಕ್ಕಳ ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಹಿರಿಯರು. ಮೂವರು ತಂಗಿಯರು, ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ದಲಿತರು. ತಂದೆ ಎರಡೂವರೆ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿದು, ಈ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಜಾಣನಿದ್ದ, ಈತ ತಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲ ಎಂದು ತಂದೆಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಆತನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬಡತನದಾಚೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ